

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
"УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ"
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

в.о. декана факультету здоров'я та
фізичного виховання
Іван МИРОНЮК
«30» червня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Фізична терапія та ерготерапія у педіатрії

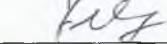
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський) рівень
Галузь знань:	22 Охорона здоров'я /
Спеціальність:	227 Фізична терапія, ерготерапія
Освітня програма:	Фізична терапія, ерготерапія
Статус дисципліни:	вибіркова
Мова навчання:	Українська

Ужгород 2022

Робоча програма " **Фізична терапія та ерготерапія у педіатрії**" для здобувачів вищої освіти галузі знань **22 – Охорона здоров'я, спеціальності: 227 Фізична терапія, ерготерапія**; освітньої програми **Фізична терапія, ерготерапія**.

Розробник: **Філак Я.Ф.**, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри **фізичної реабілітації** протокол № 15 від «24» червня 2022 р.

Завідувач кафедри Ярослав ФІЛАК

Схвалено науково-методичною комісією факультету здоров'я та фізичного виховання

протокол № 10 від «24» червня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії Фелікс ФІЛАК

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	3	5
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 3 аудиторних – 58 самостійної роботи студента – 62	5	10
	Лекції:	
	28	12
	Практичні (семінарські):	
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	30	-
Форма підсумкового контролю: усна відповідь, письмове тестування	Самостійна робота:	
	62	108

2. Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Фізична терапія та ерготерапія у педіатрії» є підготовка фахівців напряму підготовки напряму підготовки 227 «Фізична терапія, ерготерапія» за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра відповідно до державних стандартів встановлених та освітньо-професійною програмою підготовки спеціалістів вищезазначеного фахового спрямування, знання про фізичну реабілітацію в педіатрії, ознаки захворювань різних органів та систем дитячого організму, клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації в педіатрії, форми, рухові режими лікувальної гімнастики при захворюваннях у дітей, особливості застосування фізіотерапії, озокерито-, бальнеотерапії, кліматотерапії, з лікувальною та профілактичною метою.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальних:

- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 01).
- навички міжособистісної взаємодії (ЗК 03).
- здатність працювати в команді (ЗК 04).
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК 09).
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 10).
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 11).
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 12).

Спеціальних (фахових):

- здатність пояснити пацієнтам, клієнтам, родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу у заходах фізичної терапії, ерготерапії, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я (СК 01).
- здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції (СК 02).
- здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії (СК 03).
- здатність провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з фізичної терапії, ерготерапії у травматології та ортопедії, неврології та нейрохірургії, кардіології та пульмонології, а також інших областях медицини (СК 05).
- здатність виконувати базові компоненти обстеження у фізичній терапії та/або ерготерапії: спостереження, опитування, вимірювання та тестування, документувати їх результат (СК 06).
- здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та/або ерготерапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта (СК 09).
- здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів (СК 12).
- здатність навчати пацієнта/опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, травм, ускладнень та неповносправності, здоровому способу життя (СК 13).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Фізична терапія та ерготерапія у педіатрії» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

НД 1.1.8 «Анатомія людини»;

НД 1.1.12 «Фізіологія людини»;

НД 1.1.13 «Загальна патологія»;

НД 2.1.4 «Основи практичної діяльності у фізичній терапії (вступ до спеціальності);

НД 2.1.16 «Основи фізичної терапії»;

НД 2.1.14 «Апаратна фізіотерапія»;

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до ОП вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних *результатів навчання (ПРН)*:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Демонструвати готовність до зміцнення та збереження особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та проведення роз'яснювальної роботи серед пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців, а також покращенню довкілля громади.	ПРН 01
Використовувати сучасну комп'ютерну техніку; знаходити інформацію з різних джерел; аналізувати вітчизняні та зарубіжні джерела інформації, необхідної для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.	ПРН 03
Надавати долікарську допомогу при невідкладних станах та патологічних процесах в організмі; вибирати оптимальні методи та засоби збереження життя.	ПРН 05
Застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі, трактувати отриману інформацію.	ПРН 06
Трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ ДП)	ПРН 07
Застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності.	ПРН 12
Безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні технічні засоби реабілітації для пересування та самообслуговування.	ПРН 14
Вербально і невербально спілкуватися з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, у мультидисциплінарній команді.	ПРН 15

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знання: Особливостей організму дитини та структурні та функціональні особливості організму дітей різного віку, особливості їх розвитку, перебігу основних хвороб дітей різного віку. Загальні принципи класифікації дитячих захворювань. Причини виникнення дитячих хвороб та найбільш загальні закономірності виникнення та перебігу патологічних реакцій і процесів в дитячому організмі. Набути професійних знань з фізичної терапії щодо роботи з різними нозологічними та віковими групами у дітей, володіння новітніми реабілітаційними технологіями.	ПРН 01 ПРН 03
Розуміння: Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування фізичних вправ та інших засобів фізичної реабілітації при захворюваннях у дітей. Проводити клінічне обстеження та інструментальне дослідження різних органів та систем у здорових і хворих дітей. Робити висновок про фізичний та психомоторний розвиток дітей різного віку. Клінічну картину захворювання різних систем та найбільш поширених патологій дитячого організму. Підібрати і провести відновні (реабілітаційні) заходи відповідно до специфіки захворювання відповідно	ПРН 03 ПРН 15

руховим режимам у дитячому віці. Ознайомити з особливостями застосування фізіотерапії, озокерито-бальнеотерапії, кліматотерапії в комплексному відновному лікуванні в педіатрії. Забезпечення ведення відповідної документації.	
Застосувати: практичні вміння та навички для обстеження здорової та хворої дитини. Вміти розробити програму фізичної реабілітації та методики застосування фізичних вправ і психологічних методів добору засобів і форм відновного лікування з метою функціонального відновлення психофізичної дієздатності пацієнтів. Вміти проводити найпростіші функціональні дослідження та функціональні проби, тестувати загальну й спеціальну фізичну працездатність дітей в різних вікових групах. Володіти технікою та параметрами проведення фізіотерапевтичних процедур у педіатрії. Надавати екстрену допомогу при основних невідкладних станах та демонструвати володіння навичками реанімаційних заходів дітей.	ПРН 05 ПРН 12
Аналізувати: Інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних методів діагностики. Формулювати реабілітаційний діагноз відповідно до сучасних класифікацій. Аналізувати клінічну картину та основні синдроми дитячих соматичних хвороб та їх профілактику. Класифікувати та аналізувати типову клінічну картину найбільш поширених дитячих захворювань. Аналізувати закономірності впливу засобів фізичної реабілітації на організм дитини для формування науково-практичних уявлень про збереження й зміцнення здоров'я дитячого організму та осіб, що займаються фізичною культурою й спортом.	ПРН 03 ПРН 12
Здатність студентів до творчого поєднання теоретичних знань і практичних навичок. Проводити клінічне обстеження та інструментальне дослідження різних органів та систем у хворих дітей. Скласти програму фізичної реабілітації різних нозологічних груп хворих дітей та інвалідів з різними захворюваннями і травмами. Здійснювати систему заходів щодо попередження захворювань і травм у дітей-спортсменів, правильно організувати медичне забезпечення змагань і зборів. Визначити етіологічні та патогенетичні фактори найбільш поширених соматичних та інфекційних захворювань дитячого віку. Розпізнати ознаки та надати долікарську медичну допомогу при нещасних випадках та невідкладних станах. Забезпечити сприятливі гігієнічні умови і належний догляд за дитиною.	ПРН 05 ПРН 06
Оцінювання готовності студента до самостійного виконання завдань в педіатрії. Оцінювати етіологічні та патогенетичні фактори найбільш поширених соматичних та інфекційних захворювань дитячого віку. Складати план обстеження і трактувати дані лабораторних та інструментальних обстежень при типовому перебігу захворювання. Алгоритм збирання анамнезу у хворої дитини і оцінювати його. Оцінювати рівень фізичного розвитку та стан соматичного здоров'я здорових і хворих дітей. Виконати комплекс фізичних вправ лікувальної гімнастики та масажу, оцінити їх одноразовий та курсовий вплив при різних захворюваннях і травмах у дітей. Інтерпретувати стан систем організму дитини після проведення курсу реабілітаційних заходів. Використовувати отримані знання в повсякденній роботі з дітьми.	ПРН 14 ПРН 15

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- виконання письмових завдань;

- відповіді на лабораторних заняттях;
- виконання індивідуальних завдань з демонстрацією практичних навичок;
- аналітичні звіти, реферати
- співбесіда за результатами самостійної роботи;
- тести;
- розв'язування ситуативних задач;
- залік.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: **виконання письмових завдань, виступи на семінарських заняттях, презентації.**

Форма модульного контролю: **відповідь на теоретичні питання, тестування.**

При дистанційному проведенні модульного контролю: **тестування, розв'язування ситуативних задач.**

Форма підсумкового семестрового контролю: **залік.**

Перевірка та оцінювання знань, умінь і практичних навичок студентів здійснюються за 100-бальною, ECTS та національною шкалами (табл.5.1).

Таблиця 5.1. Загальна шкала оцінювання: рейтингова, національна та ECTS

СУМА БАЛІВ за 100-бальною шкалою	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	не задовільно з можливістю повторного складання	
1-34	F	не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Загальна оцінка за один змістовий модуль складається з оцінок за результатами поточного модульного контролю та письмового тестування (табл. 5.2, 5.3).

Таблиця 5.2. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Презентаційні матеріали	Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7			
6	6	6	6	6	5	5	10	50	100

Таблиця 5.3. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Презентаційні матеріали	Модульна контрольна робота	Сума
T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14			
6	6	6	6	6	5	5	10	50	100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	-	-	-	-
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	16	40	14	40
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-
Презентація	-	10	-	10
Реферат	-	-	-	-
Есе (твір роздум)				
...				
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії модульного поточного оцінювання

Модульне поточне оцінювання проводиться під час лабораторних занять. Оцінка складається з оцінок за відповіді на лабораторних заняттях (1-10 балів за кожну відповідь), Відповіді на два теоретичні питання (1-5 балів на кожне питання), оцінок за тестовий контроль (1-10 балів), за участь в обговоренні виступів та презентаційних матеріалів (1-10) балів. Максимальна оцінка за модульне поточне оцінювання – 50 балів (табл.5.4).

Таблиця 5.4. Шкала поточного оцінювання модульної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Усна відповідь на лабораторних заняттях	1-10	10
Теоретичні питання (два питання, за кожну правильну відповідь нараховується 5 балів)	1-5	10
Тестовий контроль знань на заняттях (за кожну правильну відповідь нараховується 2 бали)	1-10	10
Презентаційні матеріали	1-10	10
Самостійна робота (за якість конспектів лекцій та виконаних домашніх завдань)		10
Разом		50

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульний контроль проводиться шляхом аналізу показників поточної успішності та написання письмової модульної контрольної роботи, яка складається з вирішення тестових завдань, ситуативних задач та теоретичних питань. Оцінювання модульної контрольної роботи проводиться за **50** бальною шкалою: два теоретичні питання по 10 балів, тестові завдання кожне по 3 бали. Пропонується 10 варіантів тестів по 10 питань в кожному варіанті. Всього 100 тестових завдань. На кожне питання дається 5 варіантів відповідей. Правильними можуть бути від одного до 4 відповідей. За допомогою письмової модульної контрольної роботи оцінюється ступінь освоєння пройденого матеріалу за максимальною рейтинговою оцінкою від 0 до 50 балів. До цієї оцінки додається оцінка за модульне поточне оцінювання від 0 до 50 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Іспит є підсумковою формою контролю. Іспит проводиться у формі усного опитування на два теоретичні питання та письмової відповіді на варіант тестового завдання обзначеного в екзаменаційному білеті.

Критеріями оцінювання письмового тестування є кількість правильних відповідей за одним з варіантів тестів. В кожному варіанті є 10 тестових завдань з правильними та неправильними відповідями. Правильна відповідь в кожному окрему тесті оцінюється в 5 балів. Відповіді на два теоретичні питання, які оцінюються по 25 балів і відповіді на письмове тестування оцінюється ступінь освоєння пройденого матеріалу за рейтинговою оцінкою. Позитивну оцінку отримує той студент, який набрав суму балів від 60 до 100.

Критерії оцінювання усних відповідей на питання екзаменаційного білету:

Оцінку **«відмінно» (90-100 балів, А)** заслуговує студент, який:

- всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

Оцінку **«добре» (82-89 балів, В)** – заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

Оцінку **«добре» (74-81 бал, С)** заслуговує студент, який:

- в загальному роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

Оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях, чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

Оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

Оцінка «не задовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

Оцінку «не задовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Лекційний курс

Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «Фізична терапія, ерготерапія у педіатрії».

Тема 2. Анатомо-фізіологічна характеристика дитячого організму у різні вікові періоди.

Тема 3. Фізична терапія дітей з вродженими порушеннями розвитку опорно-рухового апарату.

Тема 4. Особливості реабілітації грудних дітей при окремих захворюваннях.

Тема 5. Фізична терапія дітей дошкільного і шкільного віку при захворюваннях серцево-судинної системи.

Тема 6. Фізична терапія дітей при захворюваннях органів дихання.

Тема 7. Фізична терапія дітей із захворюванням органів травлення. Мінеральні води при різних хронічних захворюваннях у дітей .

Практичний курс

Тема 1. Зміст, завдання і організація реабілітації дитячих хвороб. Загальні закономірності дозрівання і розвитку дитячого організму. Анатомо-фізіологічні особливості дитини першого року життя. Лікувальна фізична, культура, природні та преформовані фізичні фактори у реабілітації хворих дітей першого року життя.

Тема 2. Загальні закономірності дозрівання і розвитку дітей дошкільного віку. Оцінка фізичного і статевого розвитку дітей шкільного віку. Фізіологічні особливості організму підлітка.

Тема 3. Фізична терапія дітей з вродженою м'язовою кривошиєю. Комплекс спеціальних вправ. Фізична терапія дітей з дисплазією кульшового суглобу. Комплекс спеціальних вправ. Клишоногість. Засоби фізичної терапії.

Тема 4. Особливості реабілітації грудних дітей при окремих захворюваннях. Рахіт. Етіологія, патогенез. Засоби реабілітації. Реабілітація недоношених дітей. Комплекси спеціальних вправ.

Тема 5. Реабілітація дітей при частих вірусних інфекціях і їх ускладненнях. Лікувальна фізкультура і масаж при захворюваннях і ушкодженнях нервової системи і порушеннях психомоторного розвитку

Тема 6. Ревматизм у дітей. Причини, клінічний перебіг. Засоби реабілітації. Комплекс вправ лікувальної гімнастики. Міокардит у дітей. Клінічний перебіг захворювання. Шляхи реабілітації Вади серця. Засоби реабілітації.

Тема 7. Пневмонія, етіологія, клінічний перебіг захворювання. Засоби реабілітації дітей хворих на пневмонію. Комплекс спеціальних вправ

Бронхіальна астма, причини, клінічний перебіг захворювання. Засоби реабілітації. Комплекс спеціальних вправ. Хронічний бронхіт у дітей, клінічна характеристика. Засоби реабілітації. Комплекс спеціальних вправ.

Тема 8. Хронічний гастрит, гастродуоденіт у дітей. Виразкова хвороба. Клінічний перебіг захворювань. Фізична реабілітація дітей із захворюванням гастродуоденальної зони. Комплекс спеціальних вправ. Захворювання жовчного міхура, жовчовивідних шляхів у дітей. Реабілітація дітей при захворюваннях жовчних шляхів. Хвороби кишківника у дітей. Засоби реабілітації. Комплекси спеціальних вправ.

Модульний контроль № 1

Модуль 2.

Лекційний курс

Тема 8. Фізична терапія дітей при порушеннях постави і сколіозі.

Тема 9. Фізична терапія при переломах кісток верхньої кінцівки.

Тема 10. Фізична терапія при переломах кісток нижньої кінцівки.

Тема 11. Фізична терапія при опіках та відмороженнях у дитячому віці.

Тема 12. Засоби фізичної терапії дітей з порушенням обміну речовин.

Тема 13. Фізична терапія дітей при захворюваннях нирок і сечовидільних шляхів.

Тема 14. Фізична терапія дітей інвалідів з ушкодженням інтелекту та органів чуття.

Практичний курс

Тема 9. Комплекс реабілітаційних заходів при порушеннях постави та захворюваннях хребта у дітей. Види порушення постави. Засоби реабілітації. Комплекс спеціальних вправ.

Тема 10. Сколіоз. Причини, клінічний перебіг захворювання. Засоби реабілітації. Комплекс спеціальних вправ.

Тема 11. Переломи кісток верхньої кінцівки. Засоби фізичної реабілітації при переломах кісток верхньої кінцівки. Комплекс спеціальних вправ.

Тема 12. Переломи кісток нижньої кінцівки. Засоби фізичної реабілітації при переломах кісток нижньої кінцівки. Комплекс спеціальних вправ.

Тема 13. Опіки у дітей. Клінічний перебіг захворювання. Ступені опіків. Засоби реабілітації. Відмороження. Клінічний перебіг. Засоби фізичної реабілітації.

Тема 14. Цукровий діабет, клінічний перебіг захворювання. Засоби реабілітації. Комплекс спеціальних вправ. Ожиріння у дітей, Шляхи реабілітації.

Тема 25. Хронічний гломерулонефрит у дітей, клінічна характеристика. Шляхи реабілітації. Пієлонефрит у дітей. Реабілітація дітей хворих на хронічний пієлонефрит.

Комплекс спеціальних вправ. Фізична терапія дітей інвалідів з ушкодженням інтелекту та органів чуття.

Модульний контроль № 2

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1												
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ												
Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «Фізична реабілітація в педіатрії». Зміст, завдання і організація реабілітації дитячих хвороб. Загальні закономірності дозрівання і розвитку дитячого організму.	9	2		2		5	9	1				8
Тема 2. Анатомо-фізіологічні особливості дитини першого року життя. Лікувальна фізична, культура, природні та преформовані фізичні фактори у реабілітації хворих дітей першого року життя.	9	2		2		5	8					8
Тема 3. Фізична реабілітація з вродженими порушеннями розвитку опорно-рухового апарату. Фізична реабілітація дітей з вродженою м'язовою кривошиєю, дисплазією кульшового суглобу.	8	2		2		4	9	1				8
Тема 4. Особливості реабілітації грудних дітей при окремих захворюваннях. Рахіт. Причин. Засоби реабілітації. Реабілітація недоношених дітей. Реабілітація дітей при частих вірусних інфекціях і їх ускладненнях.	8	2		2		4	10	2				8

Тема 5. Реабілітація дітей при захворюваннях серцево-судинної системи і органів дихання. Ревматизм міокардит, вади серця	8	2		2		4						8
Тема 6 Фізична терапія дітей при захворюваннях органів дихання.. Реабілітація дітей хворих на пневмонію. Бронхіальна астма, хр. бронхіт. Шляхи реабілітації.	8	2		2		4	8	1				7
Тема 7. Фізична терапія дітей із захворюванням органів травлення. Мінеральні води при різних хронічних захворюваннях у дітей .	8	2		2		4	8	1				7
Модульна контрольна робота 1	2			2								
Разом за змістовим модулем 1	60	14		16		30	60	6				54
Змістовий модуль 2												
ОСОБЛИВОСТІ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ ПРИ ЗАХВОРЮВАННЯХ ВНУТРІШНІХ ОРГАНІВ												
Тема 8. Фізична терапія дітей при порушеннях постави і сколіозі.	10	2		2		4	8	1				7
Тема 9. Фізична терапія при при переломах кісток верхньої кінцівки.	8	2		2		4	8	1				7
Тема 10. Фізична терапія при при переломах кісток нижньої кінцівки.	8	2		2		4	10	2				8
Тема 11. Фізична терапія дітей при травмах в дитячому віці. Опіки і відмороження. Засоби реабілітації.	9	2		2		5	8					8
Тема 12. . Засоби фізичної реабілітації дітей з порушенням обміну речовин і при захворюваннях нирок. Цукровий діабет, ожиріння у дітей засоби реабілітації.	9	2		2		5	8					8
Тема 13. Реабілітація дітей при захворюваннях нирок. Хронічний гломерулонефрит, пієлонефрит у дітей.	8	2		1		5	9	1				8
Тема 14. Фізична терапія дітей інвалідів з ушкодженням	8	2		1		5	9	1				8

інтелекту та органів чуття.											
Модульна контрольна робота 2	2			2							
Разом за змістовим модулем 2	60	14		14		32	60	6			54
Усього годин	120	28		30		62	120	12			108

6.3. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Денна форма	Заочна форма
Модуль 1.			
1	Зміст, завдання і організація реабілітації дитячих хвороб. Загальні закономірності дозрівання і розвитку дитячого організму. Анатомо-фізіологічні особливості дитини першого року життя. Лікувальна фізична, культура, природні та преформовані фізичні фактори у реабілітації хворих дітей першого року життя.	2	
2	Загальні закономірності дозрівання і розвитку дітей дошкільного віку. Оцінка фізичного і статевого розвитку дітей шкільного віку. Фізіологічні особливості організму підлітка.	2	
3	Фізична терапія дітей з вродженою м'язовою кривошиєю. Комплекс спеціальних вправ. Фізична терапія дітей з дисплазією кульшового суглобу. Комплекс спеціальних вправ. Клишоногість. Засоби фізичної терапії.	2	
4	Особливості реабілітації грудних дітей при окремих захворюваннях. Рахіт. Етіологія, патогенез. Засоби реабілітації. Реабілітація недоношених дітей. Комплекси спеціальних вправ.	1	
5	Реабілітація дітей при частих вірусних інфекціях і їх ускладненнях. Лікувальна фізкультура і масаж при захворюваннях і ушкодженнях нервової системи і порушеннях психомоторного розвитку	1	
6	Ревматизм у дітей. Причини, клінічний перебіг. Засоби реабілітації. Комплекс вправ лікувальної гімнастики. Міокардит у дітей. Клінічний перебіг захворювання. Шляхи реабілітації. Вади серця. Засоби реабілітації.	2	
7	Пневмонія, етіологія, клінічний перебіг захворювання. Засоби реабілітації дітей хворих на пневмонію. Комплекс спеціальних вправ. Бронхіальна астма, причини, клінічний перебіг захворювання. Засоби реабілітації. Комплекс спеціальних вправ. Хронічний бронхіт у дітей, клінічна характеристика. Засоби реабілітації. Комплекс спеціальних вправ.	2	
8	Хронічний гастрит, гастродуоденіт у дітей. Виразкова хвороба. Клінічний перебіг захворювань. Фізична реабілітація дітей із захворюванням гастродуоденальної зони. Комплекс спеціальних вправ. Захворювання жовчного міхура, жовчовивідних шляхів у дітей. Реабілітація дітей при	2	

	захворюваннях жовчних шляхів. Хвороби кишківника у дітей. Засоби реабілітації. Комплекси спеціальних вправ.		
	Модульна контрольна робота 1	2	
	Модуль 2.		
1	Комплекс реабілітаційних заходів при порушеннях постави та захворюваннях хребта у дітей. Види порушення постави. Засоби реабілітації. Комплекс спеціальних вправ.	1	
2	Сколіоз. Причини, клінічний перебіг захворювання Засоби реабілітації. Комплекс спеціальних вправ.	1	
3	Переломи кісток верхньої кінцівки. Засоби фізичної реабілітації при переломах кісток верхньої кінцівки. Комплекс спеціальних вправ.	2	
4	Переломи кісток нижньої кінцівки. Засоби фізичної реабілітації при переломах кісток нижньої кінцівки. Комплекс спеціальних вправ.	2	
5	Опіки у дітей. Клінічний перебіг захворювання. Ступені опіків. Засоби реабілітації. Відмороження. Клінічний перебіг. Засоби фізичної реабілітації.	2	
6	Цукровий діабет, клінічний перебіг захворювання. Засоби реабілітації. Комплекс спеціальних вправ. Ожиріння у дітей, Шляхи реабілітації.	2	
7	Хронічний гломерулонефрит у дітей, клінічна характеристика. Шляхи реабілітації. Пієлонефрит у дітей. Реабілітація дітей хворих на хронічний пієлонефрит. Фізична терапія дітей інвалідів з ушкодженням інтелекту та органів чуття.	2	
	Модульна контрольна робота 2	2	
	Разом	30	

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Денна форма	Заочна форма
Змістовий модуль 1.			
1	Організаційно-методичні основи реабілітації. Завдання реабілітації в педіатрії. Вікові можливості організму. Фактор віку у процесі реабілітації.	5	8
2	Фізіотерапія у системі реабілітації.	5	8
3	Комплексна фізична реабілітація при вродженій клишоногості. Комплекси спеціальних вправ.	5	8
4	Реабілітація дітей з особливостями психофізичного розвитку як основа їх життєтворчості.	5	8
5	Фізична реабілітація дітей із захворюванням ОРА. Комплекси спеціальних вправ.	5	8
6	Фізична реабілітація дітей хворих на гострий і хронічний бронхіт. Комплекси спеціальних вправ.	6	7
7	Санаторно-курортна реабілітація дітей при різних захворюваннях.	6	7
Змістовий модуль 2.			
1	Комплекси спеціальних вправ при ДЖВШ, дискінезіях	5	9

	кишечника по гіперкінетичному та гіпокінетичному типам.		
2	Кінезотерапія і масаж у реабілітації дітей хворих нейроінфекціями та наслідками черепно-мозкової травми.	5	9
3	Остеохондроз хребта у дітей. Засоби реабілітації. Комплекс спеціальних вправ.	5	9
4	Постава. Види порушення постави. Комплекси вправ при різних видах порушення постави.	5	9
5	Санаторно-курортна реабілітація дітей при різних захворюваннях. Курорти Закарпаття. Техніка проведення і параметри процедур. Питне використання мінеральних вод Закарпаття. Режим призначення.	4	9
6	Реабілітація дітей інвалідів з розумовою відсталістю, з порушенням слуху та зору. Комплекси спеціальних вправ.	4	9
	Разом	60	108

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Пояснювально-ілюстративний метод. Бакалаври здобувають знання, слухаючи лекцію, з навчальної або методичної літератури у "готовому" вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, вони залишаються в межах репродуктивного (відтворювального) мислення.

Репродуктивний метод. Застосування вивченого на основі зразка, моделі діяльності або загально прийнятих підходів під час семінарських (практичних занять). Діяльність тих, кого навчають, є алгоритмічною, тобто відповідає інструкціям, розпорядженням, правилам - в аналогічних до представленого зразка ситуаціях.

Метод проблемного викладення. Використовуючи доцільні джерела й засоби під час лекційних і практичних занять, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, наводить систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання.

Пошуковий, або евристичний метод. Використовується в тій чи іншій мірі у всіх формах навчальних занять та під час індивідуальної чи самостійної роботи студента. Його суть - в організації активного пошуку розв'язання висунутих педагогом (чи самостійно сформульованих) пізнавальних завдань, в визначених випадках під керівництвом лектора, або на основі наведених прикладів і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру на основі роботи над навчально-методичною літературою.

Дослідницький метод. Після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу ті, кого навчають, самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри, наприклад, об'єму та інтенсивності фізичного навантаження, виконують інші пошукові дії. Методи навчальної роботи безпосередньо переходять у методи, які імітують, а іноді й реалізують науковий пошук. Такий метод є пріоритетним у самостійній підготовці бакалаврів.

8. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА (у разі потреби)

Обладнання: мультимедійне обладнання;

Програмне забезпечення: робоча програма; електронні варіанти лекцій, презентації лекційного матеріалу, методичні рекомендації до практичних (семінарських) занять та самостійної роботи.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Антипкин Ю.Г. Массаж и физкультура для детей с различными заболеваниями и нарушениями развития. – К.: Здоров'я, 1993. – 32 с.
2. Дитячі хвороби: Підручник/ за ред. С.К. Ткаченко. – К.: Вища шк., 1991. – 442 с.
3. Капітан Т.В. Пропедевтика дитячих хвороб з доглядом за дітьми: Підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів. – Вінниця ДП ДКФ, 2003. – 768 с.
4. Клінічне обстеження дитини : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О. В. Катілов [та ін.]. - 2-ге вид. - Вінниця : Нова кн., 2019. - 518 с.
5. Мухін В. М. Фізична реабілітація : [підручник] / В. М. Мухін. – Київ : Олімпійська література, 2010. – 486 с.
6. Основи медико-соціальної реабілітації дітей з органічним ураженням нервової системи : навч.-метод. посібник / за ред. В. Ю. Мартинюка, С. М. Зінченко. – Київ : Інтермед, 2005. – 416 с.
7. Педіатрія : навч. посібник / О. В. Тяжка, О. П. Вінницька, Т. І. Лутай та ін. ; за ред. О. В. Тяжкої. – Київ : Медицина, 2005. – 552 с.
8. Слободян Л. М. Діагностика захворювань та реабілітація дітей / Л. М. Слободян, В.Ф.Лобода, Н. Б. Процайло. – Тернопіль : Укрмедкнига, 2004. – 614 с.
9. Физическое воспитание подростков с ослабленным здоровьем /Язловецкий В.С. – К.: Здоров'я, 1987. – 136 с.

Допоміжна література

1. Відновлювальні засоби працездатності у фізичній культурі і спорті / Ячнюк І. О., Воробйов О. О., Романів Л. В., Ячнюк Ю. Б., Марценяк І. В., Білик Р. Р.: Підручник. – Чернівці: Книги – ХХІ, 2009. – 432 с.
2. Лікувальна фізкультура та спортивна медицина / В.В. Клапчук, Г.Д. Дзяка, І.В.Муравйов / За ред. В.В. Клапчука, Г.Д.Дзяка. – К.: Здоров'я, 1995, - 312с.
3. Маліков М.В., Сватъев А.В., Богдановська Н.В. Функціональна діагностика у фізичному вихованні і спорті: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Запоріжжя: ЗДУ, 2006. – 227 с.
4. Майкова Т. В. Ерготерапія: підручник / Т. В. Майкова, С. М. Афанасьєв, О. С. Афанасьєва. - Дніпро : Журфонд, 2019. - 374 с.
5. Медицина дитячого віку / за ред. Р. О. Сабадишина. – Рівне : ВАТ – Рівненська друкарня, 2013. – 463 с.
6. Основи діагностичних досліджень у фізичній реабілітації [навч. Посібник для студентів вищих навчальних закладів]/Т. Бойчук, М. Голубєва, О. Левандовський, Л. Войчишин. _Л.: ЗУКЦ, 2010. – 240 с.
7. Порада А.М., Солодовник О.В., Прокопчук Н.Є. Основи фізичної реабілітації.- К.:Медицина, 2008. – 246с.
8. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії : підруч. для студентів І рівня вищ. освіти: галузь знань 22 "Охорона здоров'я", спец. 227 "Фізична терапія, ерготерапія" / за заг. ред.: Л. О. Вакуленко, В. В. Клапчука. - Тернопіль : ТДМУ "Укрмедкнига", 2020. - 372 с.
9. Серебрина Л.А. Реабилитация больных с патологией органов пищеварения. – К.: Здоров'я, 1989. – 168с.
10. Фізична терапія та ерготерапія в педіатрії : метод. вказ. до проведення практичного заняття магістрів 2-го курсу IV мед. ф-ту / упоряд. А. Г. Істомін, К. І. Терешкін, А. С. Сушецька та ін. – Харків : ХНМУ, 2020. – 32 с.
11. Фізіотерапевтичні та фізіопунктурні методи і їх практичне застосування: Навчально-методичний посібник /Самосюк І.З., Парамончик В.М., Губенко В.П. та ін. – К.: Альтерпрес, 2001. – 316с.
12. Філак Ф.Г., Сивохоп Е.М. Фізична реабілітація при захворюваннях органів дихання у дітей. /Метод. рекоменд. – Ужгород: „ТУРпрес”, 2004. – 45с

10. Інформаційні ресурси

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фізична реабілітація в педіатрії» (Електронна версія на кафедрі фізичної реабілітації ФЗЛ УжНУ).
2. Філак Ф.Г., Сивохоп Е.М. Фізична реабілітація при захворюваннях органів дихання у дітей. /Метод. рекомендації. – Ужгород: „ТУРпрес”, 2004. – 45с.
3. Філак Ф.Г., Філак Я.Ф. Загальні основи фізичної реабілітації. /Метод. рекомендації. для самостійної. Роб. студ. – Ужгород: „ФОП Бреза”, 2014. – 51с.
4. www.nice.org.uk,
5. www.medscape.com
6. www.bmj.com

ПИТАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ТЕОРЕТИЧНОЇ УСПІШНОСТІ

Змістовий модуль 1

1. Зміст, завдання і організація реабілітації дитячих хвороб. .
2. Лікувальна фізична культура в педіатрії. Клініко-фізіологічне обґрунтування.
3. Загальні закономірності дозрівання і розвитку дитячого організму. Класифікація дитячого віку.
4. Фізіологічні особливості підлітка.
5. Анатомо-фізіологічні особливості дитини першого року життя.
6. Лікувальна фізична культура для дітей групи ризику і хворих першого року життя.
7. Природні та при формовані фізичні фактори у реабілітації хворих дітей першого року життя.
8. Фізична реабілітація дітей з вродженою м'язовою кривошиєю. Складання комплексів вправ ЛФК
9. Реабілітація дітей з вродженою дисплазією кульшового суглобу і вивиху стегна. Складання комплексів вправ ЛФК
- 10.Клишоногість. Засоби реабілітації. Складання комплексів вправ ЛФК.
- 11.Рахіт. Етіологія, патогенез, клінічна картина.
- 12.Реабілітація дітей хворих на рахіт. Комплекси спеціальних вправ і масажу в різні періоди.
- 13.Реабілітація недоношених дітей. Комплекс вправ лікувальної гімнастики.
- 14.Реабілітація дітей при частих вірусних інфекціях і їх ускладненнях.
- 15.Лікувальна фізкультура і масаж при захворюваннях і ушкодженнях нервової системи і порушеннях психомоторного розвитку.
- 16.Ревматизм. Причини, клінічна картина. Засоби реабілітації. Комплекс спеціальних вправ.
- 17.Міокардит у дітей. Засоби реабілітації.
- 18.Вади серця. Реабілітація дітей з вадами серця. Комплекс спеціальних вправ.
- 19.Гостра пневмонія у дітей. Етіологія патогенез, клінічна картина.
- 20.Пневмонія. Засоби реабілітації. Комплекси спеціальних вправ.
21. Бронхіальна астма у дітей. Етіологія, патогенез, клінічна характеристика.
- 22.Фізична реабілітація дітей хворих на бронхіальну астму. Комплекс спеціальних вправ.

Змістовий модуль 2

1. Фізична реабілітація дітей із захворюванням гастродуоденальної зони. Комплекс спеціальних вправ лікувальної гімнастики.

2. Реабілітація дітей при захворюваннях жовчного міхура і жовчовивідних шляхів. Комплекси спеціальних вправ лікувальної гімнастики.
3. Захворювання кишечника. Засоби реабілітації. Комплекс спеціальних вправ лікувальної гімнастики.
4. Мінеральні води при різних хронічних гастроентерологічних захворюваннях у дітей.
5. Постава і здоров'я. Види порушення постави.
6. Сколіотична постава. Засоби реабілітації. Комплекс спеціальних вправ.
7. Кругло-ввігнута спина. Засоби реабілітації. Комплекс спеціальних вправ.
8. Плоска спина. Засоби реабілітації. Комплекс спеціальних вправ.
9. Сколіоз. Етіологія, клінічна картина. Види сколіозів, ступені розвитку.
10. Засоби реабілітації дітей хворих на сколіоз. Комплекси спеціальних вправ.
11. Анатомо-фізіологічні особливості застосування засобів фізичної реабілітації при переломах кісток.
12. Фізична реабілітація при переломах кісток верхньої кінцівки. Комплекс спеціальних вправ.
13. Засоби фізичної реабілітації при переломах кісток нижньої кінцівки. Комплекс спеціальних вправ.
14. Опіки. Етіологія патогенез, клінічна характеристика.
15. Засоби реабілітації при опіках. Комплекс спеціальних вправ.
16. Обмороження. Етіологія патогенез, клінічна характеристика. Засоби реабілітації.
17. Ушкодження зв'язкового апарату. Методи реабілітації.
18. Засоби фізичної реабілітації дітей, хворих на цукровий діабет. Комплекс спеціальних вправ.
19. Ожиріння у дітей. Шляхи реабілітації. Комплекс спеціальних вправ.
20. Гломерулонефрит у дітей. Етіологія патогенез, клінічна картина.
21. Фізична реабілітація дітей хворих на гломерулонефрит.
22. Хронічний пієлонефрит у дітей. Засоби реабілітації. Комплекс спеціальних вправ.

Додаток 1

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібно підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібно підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібно підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)